

Anđelko Tomasović

(1922. – 2015.)

Naš Zov rodnih ognjišta pomno bilježi svako rađanje, razvitak rođenih, primanje svetih sakramenata i umiranje, a o preminulim osnivačima, suradnicima i uređivačima donosi i kraće ili malo duže nekrologe. Ne zaboravlja on ni poznatije, ugledne i zaslužne svoje Kučičane pa ni one iz šireg omiškog kraja. A jedan od posebno istaknutih zaslužnika je naš nedavno preminuli Anđelko.

Anđelko se rodio 2. listopada 1922. u Kučičima, na dan Anđela čuvara i dobio ime Anđelko. Otac Josip i majka Ana, rođena Topić, imali su još petero djece, sinove Bogoljuba i Antu i kćeri Rožu, Mariju i Karmelu (č. s. Margarita). U Kučičima je završio pučku školu, srednju privatno u Zagrebu, a višu medicinsku izobrazbu stekao je u Engleskoj i polučio diplomu mikrobiologa. Životni put imao je mukotrpan ali učinkovit.

Nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske organizirao je, zajedno s pokojnim Mladenom Topićem, hrvatsku mladež u našim Kučičima. Tada sam ga bolje upoznao i zavolio. Ubrzo je, oputovao u Zagreb gdje je ratne godine proveo u službi svoje hrvatske države. Kao djelatni službenik NDH povukao se, početkom svibnja 1945., u Austriju. Englezi su ga izručili partizanima. Slijedio je križni put, maltretiranja i mučenja u logorima i zatvorima. Uspjelo mu je u svibnju 1947. pobjeći u Austriju, a nakon nepune godine prijeći u Veliku Britaniju.

Tijekom desetak godina boravka u Engleskoj i Škotskoj iskusio je logorski život, učio engleski jezik, osposobljavao se u rudarskoj tehnologiji, a nešto kasnije, usporedo s radom u sanatoriju, bolničkom laboratoriju i privatnim medicinskim ustanovama, uz rad je i studirao u koledžu. U Engleskoj se oženio, bio je tajnik Društva Hrvata u Velikoj Britaniji i surađivao je u listu Hrvat – Croat, koji je izdavao njegov vjenčani kum Ivica Petanjek u Londonu.

Anđelko mi je kazivao o jednom zanimljivom događaju iz života emigranata u Engleskoj. U logoru su bili pripadnici 13 naroda. Za njih je organizirana mala olimpijada. Organizatori su planirali da oko 400 Srba i 33 Hrvata nastupaju kao Jugoslaveni. Anđelko se suprotstavio i tražio da Hrvati nastupe samostalno. Uz mnogo napora uspio je. Mala skupina Hrvata nastupala je u svim športskim disciplinama. Hrvatska trobojnica s povijesnim grbom češće se podizala na pobjednički jarbol nego jugoslavenska zastava. Bio je to prvi Anđelkov

politički uspjeh u hrvatskoj emigraciji. Unatoč logoraškim patnjama hrvatskom oduševljenju nije bilo kraja. Anđelko je do smrti čuvao pobjedničku hrvatsku trobojnicu kao dragocjenu relikviju.

Godine 1958. napustio je Englesku i stigao u Australiju. Zaposlio se u Institutu za medicinsku i veterinarsku znanost u Adelaideu, u sastavu Kraljevske bolnice, u komu se 25 godina bavio mikrobiologijom. Uz njega je vezana Anđelkova profesionalna djelatnost. Sudjelovao je i predavao na mikrobiologijskim skupovima u više australskih sveučilišta. Studijski je boravio u bolnicama u Engleskoj i Walesu, u Institutu kralja Leopolda za tropsku medicinu u Antwerpenu (Belgija) i Medicinskom istraživačkom institutu kod Hamburga u Njemačkoj. Plodove svog marljivog rada objavio je u više samostalnih i timskih stručnih i znanstvenih radova.

Druga strana njegova djelovanja je društvena, kulturna, organizacijsko-domoljubna u sastavu Hrvatske zajednice u Australiji. U opsežnoj fotoreportaži: "Anđelko Tomasović u Canberri" piše: "Tijekom proteklih četrdeset i više godina, Anđelko je dao velik doprinos hrvatskoj zajednici na svim poljima, ali najviše u očuvanju nacionalnog identiteta te širenju istine o Hrvatskoj" (Spremnost, Sydney, 24. veljače 2004.).

Nakon dolaska u Australiju Anđelko je spoznao da Hrvati na tom kontinentu nemaju ni bilo kakvu ustanovu za promidžbu hrvatske kulture, pružanje informacija i širenje istine o Hrvatima i Hrvatskoj. Stoga je osnovao i kao ravnatelj dugo godina vodio jedinstvenu i vrlo utjecajnu ustanovu: Hrvatski kulturni i informacijski ured (The Croatian Literary and Information Bureau) u Adelaideu, kasnije Hrvatski kulturni ured (Croatian Cultural Bureau).

U Australiji je bilo dosta Hrvata, bilo je i intelektualaca, ali su prevoditeljske poslove za njih obavljali stranci. Anđelko je i na tom području tražio bolje rješenje. Zatražio je od Ministarstva za etnička pitanja odobrenje za obavljanje prevoditeljskih poslova za Hrvate, dobio rješenje, osnovao Hrvatski prevoditeljski servis i besplatno prevodio za potrebe svojih sunarodnjaka.

Kao predsjednik Hrvatskoga kluba u Adelaideu šezdesetih godina prošloga stoljeća osnovao je, u sastavu Kluba, Hrvatsku školu. Postala je član Udruženja etničkih škola i radi desetljećima. 24. rujna 2006. Hrvatska zajednica u Adelaideu proslavila je 40. obljetnicu uspješnog djelovanja škole. Prigodom svečanosti Anđelko je primio toplo pismo zahvalnosti i odličje koje mu je, preko Odbora za etničke škole, dodijelila Vlada Južne Australije za izuzetan prinos obučavanju jezika i obogaćivanju kulture.

Najveći uspjeh Hrvata i svekolike njihove zajednice u Australiji bilo je otvaranje Hrvatske ambasade u Canberri, kojom su još davne 1977. iskazali svoju volju za uspostavom samostalne hrvatske države. Bila je to najoriginalnija i najučinkovitija akcija u povijesti djelovanja hrvatske političke emigracije uopće, a izvedena je bez nasilja, legalno, zakonskim putem. Riječ je, istina, o simboličkoj ambasadi, ambasadi želja i nastojanja Hrvata, ali je ona postojala, imala lijepu zgradu s natpisom, povijesnim hrvatskim grbom i zastavom, imala svoj ured i otpravnika poslova Maria Dešpoja, Hrvati su je posjećivali. Gotovo dvije godine postojanja bila je predmet opće pozornosti u diplomatskim krugovima, australskom tisku, radiju, televiziji, u uglednim svjetskim glasilima i potpuno je postigla svrhu i političko-diplomatski učinak, a među najzaslužnijima za njezino osnivanje, uz otpravnika poslova M. Dešpoja, bio je i naš mještанин Anđelko Tomasović.

Anđelka je jako veselilo još jedno djelo. U londonskom glasilu *The New Scientist* opširno je pisao dr. Ian Mac Kay o Ruđeru Boškoviću, ali ga je proglasio Srbinom. Anđelko je nazivao mnogo naših znanstvenika u Engleskoj i tražio negiranje i opovrgavanje neistine, ali su se oglušili. Kada nije uspio nagovoriti pozvane, sam je napisao pismo istine o R. Boškoviću i poslao ga uredništvu *The New Scientist*. Bio je vrlo zadovoljan uvjerivši se u pozitivan učinak pisma. Nakon nekoliko godina pročitao je u knjizi o R. Boškoviću dr. Elizabeth Hill sa Sveučilišta u Cambridge-u da je on Hrvat i da Hrvati imaju dokaze za to.

Kao vrlo angažirani djelatnik u hrvatskim emigrantskim ustanovama i zajednicama surađivao je u hrvatskim glasilima u Australiji: *Hrvatskom tjedniku*, *Spremnosti*, *Novoj Hrvatskoj*, *Hrvatskom domu*, *Hrvatskom vjesniku*, *Osvitu* i u *Glasniku sv. Ante* u Argentini.

U članku "Doživljaji – posjet Hrvatskoj" (*Spremnost*, Sydney, 23. listopada 2001.), u nostalgично-domoljubnom tonu opisuje povratak u domovinu i u svoje rodno Kučiće, nakon više od polustoljetnog političkog izbjeglištva, brojne susrete s uglednim osobnostima, doživljaje i dojmove tijekom jednomjesečnog boravka. Na početku kaže: "Rodni kraj uvijek privlači. Utisci djetinjstva nikada ne prestaju buditi slatke uspomene i gorka iskustva". Oduševljen je bio boravkom u "bijelom Zagrebu", Splitu, iskopinama drevne Salone, susretom i svečanim ručkom 30 članova svoje šire obitelji pred vlastitom kapelicom Gospe Lurdske u Kučićima.

Hrvatski svjetski kongres je krovna organizacija koja objedinjava hrvatske nacionalne kongrese europskih i prekomorskih zemalja, odnosno mnogobrojne hrvatske iseljeničke zajednice i udruge diljem svijeta i član je Ujedinjenih naroda. Predstavlja ga Središnji odbor koji čine predstavnici nacionalnih kongresa. Odbor je u domovinskom sjedištu u Zagrebu, od

5.–7. ožujka 2007., održao svoje redovno godišnje zasjedanje. Osim razmatranja godišnjih djelatnosti na razini svjetskog kongresa, nacionalnih kongresa i hrvatskih zajednica u pojedinim europskim i izvaneuropskim zemljama te planova i programa rada za buduće razdoblje, analizirana su i neka bitna nacionalna pitanja, usvojene odluke od sveopćeg hrvatskog interesa i podijeljena priznanja zaslužnim Hrvatima.

Kongres je dodijelio dva priznanja zaslužnicima. Predsjednik HSK *Boris Mikšić* uručio je zadarskom nadbiskupu *Ivanu Prendi* priznanje za velike zasluge u povezivanju domovinske Hrvatske i Hrvata u domovini s Hrvatima u svijetu. Potom je glavni tajnik HSK naš *Josip Ante Sovulj* predao predstavniku hrvatskih zajednica u Australiji priznanje za našega *Anđelka Tomasovića*. Dodijeljeno mu je za doprinos promicanju istine o Hrvatskoj u svijetu i za djelatnost u hrvatskom izvandomovinstvu kao i za nesebično, dosljedno i mukotrпно djelovanje posvećeno svome narodu i domovini Hrvatskoj, očuvanju nacionalnog identiteta, širenju istine o Hrvatskoj, afirmaciji hrvatskog imena jezika i kulture u Australiji i svijetu.

Anđelko je rođen 2. listopada 1922., a umro je na dan Gospodnji 9. kolovoza 2015. Za nepuna dva mjeseca imao bi 93 godina života. Preselio se u vječnost dostojanstveno, skrušeno, s molitvama kako je i živio. Često smo telefonski razgovarali, pisali u pismima, čestitkama o zdravlju, bolestima, starosti, operacijama. Bio je mnogo otporniji, izdržljiviji, stabilniji, raspoloženiji nego ja. Premda stariji i vrlo narušena zdravlja hrabrio me i bodrio, budio vedro raspoloženje i volju za život. Sudbinu je prihvaćao onakvom kakvu mu je Bog dao. Znao je reći miran sam, spreman za odlazak i čekam poziv Svevišnjega.

Ovaj nekrolog pišem s osjećajem tuge i boli zbog gubitka dragog i nezaboravnog prijatelja. Ali, iz tuge rađa se ponos što smo ga imali i duboka zahvalnost za njegovu plemenitost, domoljublje, odanost Bogu Ocu, Kristu Spasitelju, Bogorodici Mariji, Crkvi katoličkoj i domovini Hrvatskoj. Slava ti, vječni pokoj i svijetlost vječna svjetlila ti – dragi Anđelko.

Ante Vukasović